

UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာလုံးအခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

ဂျပန်ဝေဖန်မှုဗဟိုဌာနမှ အခွင့်အရေးအလံတော်တစ်ခုအဖြစ်

**RAOUL
WALLENBERG
INSTITUTE**
OF HUMAN RIGHTS AND HUMANITARIAN LAW

ဂျပိတကောဗျူဟာပုဂ္ဂိုလ်အဖွဲ့အစည်းအလံတော်ဘာသာ

ဆေးချေးလမ်း

ဆေးအိမ်ကောယူယူဆေးလေးဆေးလေးဆေးအဖွဲ့အစည်း
ဒေပုဂ္ဂိုလ်အဆေးစုကောဗျူဟာကောအဖွဲ့ အစည်းအလံတော်ပေး
မဲ့ဝှားဆေးပျိုးဖျား၊ ဆေးစုရတီဆေး၊ ဆေးပူဆေးပေးအစည်းအစည်း လမ်းဂျပိ
ဖေးယိုအစည်း.

ဆေးအိမ်ကောယူယူဘာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အလုအပွားဒေအဖွဲ့အစည်းနီ၊ ဒု
အိမ်ထုဆေးဘာထုလမ်း ကထိကောပုဂ္ဂိုလ်အဆေးမကြေးဆေး ဒေဆေးမအေးမ
ဘာဆေးလမ်းနီလီ၊ မဲ့လမ်းပုခေးအေးအဆေး၊ ကိရုထုယူ
ဆေးလမ်းအစည်း ဒေဆေးနုဘာဆေးလမ်း ဂျပိချိလမ်း အပွားဒေဆေးပျိုးဖျား
လမ်းဆေးချေးဆေး၊ ဆေးနဲ့ဒေဆေးဖျိုးဖျားဘာလမ်း ဆေးအိမ်မေးလမ်းအပွားဒေဆေး
အယိုအမှီ လမ်း ဒေဆေးလေးထီးလေးဖျားလမ်း အစည်း.

အလေးအိမ်လမ်းပုဂ္ဂိုလ်အဖွဲ့အစည်းလမ်း ကြေးဘာဆေးပေး
ဆေးယာချေးဖျိုးလမ်းဆေးဝါးဆေးဝါး အဆေးပေးဘာဆေး ဘာဝိပုလက လီလီ
ထီးဘာဆေးမေးနေးမေးစာ ဒေဆေးဘာဆေးဘာဝှား၊ ဒေစီးဒေမေး လမ်းအဖေးခါ
ဒေဆေးထေး၊ မေးတရီးတပေးဝှား ထီးစီးလမ်းခဲထု လမ်းကဘာဖီးထုစုဝှားဒေ
ပိထု၊ ထုဒေးဆေးလေးအစည်းနီတေး၊

ပုခမုးလဖလအဘာထွာလ ဂုခိထာဖျိယာစူကီခရေနီ
မလးထံးထဲယူဆနဲ ဘာထွာဒဲဆအီက့ယူယု၊ ဆအခွဲအရ
အဂဲးအခုထံးလဖမဲဂ့၊

ဥးဝဲလအကြံးအီဒဲပုဂ္ဂဲ လဂအဂဲးမဲဂ့၊ ဆအခွဲအရ
မီပီလိလးလ ပုခွာဒဲပုမုလဖအဂဲးမဲဂ့ ဒဲစ့ရထယူဝဲလ
ကမထီထုဆဖံးထံးဖံးဝိ အဆထံလဒီလဒဲ ဒဲအီမာလဆပျီဖျ
အဆလုထုလုထီ အလးအကီ? ထံးလအမပိလုဆလဂ
ခိချိထာဖျိယာ စူကီခရေအဖးလဖ အုလု အီလုယူအဝ
လဆမပိလုဆလ ဆစူကီဝဲအခရေ ဘဲဝိကကုးစံး
ဖုဂဲးဖုဘဝ ထီလပုဂ္ဂဲအခွဲအရ ဒဲဆပျီဖျအခုထံးခပးလဖ
ဘဆအီက့ယူယုဝဲ ဖိထွာဝဲလ ဂုခိထာဖျိယာအဖးအကီ?

လဆယူယုဒဲအီ ကုဒိဆအုလုအလံယီ လာလပုပု
အဂဲး ဆဝဲယာနာဝဲပိ လုဆ ဘဆဲဆအခွဲအရဒဲ ဆပျီဖျ
လဖယီ မဲဆအရဒီထုလဆဝဲယာ ဆအုလု အီလုယီ
လာလပုပုအကီ? ဘိနဲယီ ဆအီကီ? အီကီဖးဒီယီ ဘိ
ဘဝဲယာ၊ တရလုဆဒဲလီဖျထု ဂုခိချိထာဘံယာပုဂ္ဂဲအခွဲအရ
အဆဘိဘဝဲယာယီ ဘဲဆန့ဘ ဆမနးဆအတီ

လမာပုခမ္ပးထီးအလူ ထီးဆာၵုၵါလမံးအဝါနီၵါလီၤ. ဆာဘိၵ်
 ဘာၵုၵါ, တရၵ်းလုဆာယီၵ်, မိဘာမဲ့ဆာလမာပုလကဘာလကဆုဆု,
 ဒဲကယဲမဲ့ဆာအဖူၤအဂီထီးအလူ ထီးန့ဖံးထၤဝါလထံးပး
 ဘိးပးလမာအခါနူၤဖး? ဒဲဝိၵ်လိၵုဒဲဖုၤလုဆာကိၵ်ဘာကိၵ်သုလမာ
 ကမာအထုဆာယူၵ်ယု အိၵ်ကုၤ ဒိၵ်ဆာအခွဲအရူၤလမာယီၵ် ဒဲဆာပျီဖျး
 လမာယီၵ် မိအိၵ်လမံးပးလထံးလးခးဖး? ဒဲလထံးခး ကိၵ်ဘံးဒုး
 မိယူၵ်ယုအိၵ်ကုၤဒိၵ်ဒဲ မာဖိထွဲဆာအဂဲးလမာယီၵ် ထံးလုထီၵ်လု
 ဝုဘာအဂးနီၵါလီၤ. ဆာယီၵ်ကြိၵ်အိၵ်လမာပုခမ္ပး လမာထံးလးခး ဖးဒုၵု
 ဒဲလထံးခးအဆာၤ အဆာဘာထွဲအကျဆု နီၵါလီၤ.

အဆာၤ (၁)

ပုကိၵ်ကဒုးနီၵ် ဂဲအိၵ်ဖျဲထုပုထဲး ဆာပျီဖျးဒဲဆာမိၵ်ပီၵ်လိၵု
 လမာအုၵ်အဝဲၤ ဒဲအခွဲအရူၤ လမာအဖးနီၵါလီၤ. ပုလမာယီၵ်နီၵ်
 အိၵ်ဒဲဆာကိၵ်သုဒဲလုၤလိၵုလမာအုၵ်အုန့ဖးဆာ, ဝါလမာအုၵ် ယါဒါဆာ
 အကိၵ်? မိဘာဖံးထံးဖံးဝါလိၵုလိၵု လကဘာလကလမာဆာ အဲဆာကိၵ်
 အဖးလီၤ.

အဆော (၂)

ပုဂံကံဒုး အိဒဲအခွဲအရူးထီးအလူ၊ ဆဲပျီဖျဲထီးအလူ
လအအိဒဲပုဂံအခွဲအရူး အလံတိးဘာဝုယအဖး ပံးဝုဒါဒါလီ.
ဆဲအိကုလုဆဲအိလပုဂံအဆဲဖးအူ. ဖံးယ အလူမဲ့ဂု,
မုခွဲမဲ့ဂု, ဆဲလူဆဲခဲမဲ့ဂု, ဆဲဘိဆဲဘဲမဲ့ဂု, ထံးခဲးခဲးမဲ့ဂု
(အူလမဲ့ဘဲ) ဆဲဆိမိအူဂုလဖမဲ့ဂု, ထံးခဲ (အူလမဲ့ဘဲ)
ဆဲအိမုအဖုအဆဲဂဲလုဆဲလုဆဲ မဲ့ဂု, စူလဲးခဲခိမဲ့ဂု,
ဆဲဂဲအိဖျဲထဲမဲ့ဂု ဒဲဆဲအဲဂဲဂုလဖမဲ့ဂု, အိလုဆဲဘဲအူ.

အဲနဲအနီ, လထံးခဲးဖး (အူလမဲ့ဘဲ) လဲးအဲလဲ
ပုလကဲဘဲထူဝု, မိမဲ့ထံးခဲး လအအိဒဲဆဲပျီဖျဲမဲ့ဂု, ဘဲဆဲဖျဲ
လုအခွဲလဲကပံးလုဒဲအဲမဲ့ဂု, လပံးလုဘဲအဲ ဒဲဝုမဲ့ဂု,
အူလမဲ့ဘဲ အိဒဲဆဲအစိအမုထီနဲအဲဝဲ အဆဲပံးအဖုလမဲ့ဂု,
အဲဝဲ အထံးခဲးခဲးနဲဘဲဆဲစိဆဲမုလဲ ကစုရဲဆဲအဖုခိနီ
ဆဲအိကုလုဆဲလအိဘဲလီ.

အဆော (၃)

ပုဂံကံဒုး အိဒဲအခွဲအရူးလဲကအိမုဝု, လဲဆဲပျီဖျဲ
ဒဲဆဲအိဘဲအိဝုအဖး ဘဲပုဂံလဲကအဲခိလီ.

အဆော (၄)

ဆဲဒုကဲဘဲပိး (အူလမဲ့ဘဲ) မဲနဲမဲစဲဘဲပုနဲကဲအူ.
ဆဲမိဘဲပဒဲထဲဆဲဒုကဲ ပိး ဒဲဆဲအဲဆဲပိးအဆဲမဲထီးအလူနီလီ.

အဆော (၅)

ဆမရွှေမာန၊ မာတရီတပဘာပုလဂက၊ မာအိဝံအိဆံ?
ဆမလုမါခွံ အဥာအဝဲ၊ ဒဲစုရကြဘာဆနးမံအူ.

အဆော (၆)

လဆသိဆသ့အမဲ့အတီအခါဖးနီ၊ ပုကိးကဒွး အိဒဲအခွး
အရုလအမိဘာ ဆအိကယုယု ဒဲအိကဒိဝု လအလး ကိး
စိးဒွး ဘဲပုရှလကအဝိးနီလီ.

အဆော (၇)

လဆသိဆသ့အမဲ့အတီအခါဖးနီ၊ ပုကိးကဒွး
မဲ့ဆမိးစိးလိလး လကဘာ၊ နဘာ ဆပဒုဝုလဆသိဆသ့လအိဘာ
ဒဲဆလုဆအိဘာနးမံအူ. ပုကိးကဒွးနီ အိဒဲအခွးအရု လကဒိး
နဘာ ဆပဒုဆဖိးဖျလအထုဒဲ ဆဆဘဲဆဘာလ အမာတရီ
တပ ဆလလလပိးဘာဆအဂဲး လလံဘိးဘာ ဝုယတရ
လုဆဒုဖျိထုဝု ဒဲကယဲဆဆဘဲဆဘာလမံလိလိ လဆဘဲ
နီအဝိး လမံလိလိနီလီ.

အဆော (၈)

ပုကိးကဒွး အိဒဲအခွးအရုလကဒိးနဘာ ဆမမုမရွှေ
လုလုယုယု လဆပံ? ဆပြအဆစုရခွးအဖး ထိးဆအဖု
အဂီအဆသိဆသ့အဂဲးထံမဲ့ဂု, ဆသိဆသ့အဂုက မဲ့ဂု, ဘာဆမ
မဝုဒဲမာဘာထံဘာနဲအဝုအထီနီလီ.

အဆော (၉)

ဆမနဘာအခွးအရုလ ဆဖိထ, စးထအုလမဲ့ဘာ ဆိအု
မာပိးပုရှလ လဘာထွာဘာလဆသိဆသ့အခါဖးနီ နးကအူ.

အဆင့် (၁၀)

ပုကိးကဒုး အီဒဲအခွဲအရူးမီပီ? လအမိခိးနာဘာဆစ့
ရခွဲဆလမ ခမျးအမုယာ လအဘာဆဲဆစ့ရတီနဆလမ
အဝါအခွဲအရူးလမ ဒဲဆဖဲဆမလမအဂးမဲ့ဂ့, လဆဖုလုဆ
စ့ရအဂးလမ လဆမလမအမဝါအဂးမဲ့ဂ့, ဆယိမုဘာ
ဆနးမဲ့အ့.

အဆင့် (၁၁)

- ၁. ပုလအဘာဆအီကုဆမ ဒဲစ့ရဝါလပုအဂအမုယာ
ဘဲထံခးအဆဝီဆဘဲ အီအဝါကိးကဒုးနီ၊ လချု
လဆဒန့ဝါလ အမမထံခးအဆဝီဆဘဲဒလုနီ
အီဒဲဆအခွဲအရူးလ ဆကအီကုအဝါဘဲပုလကလအဆ
မလအီဘာအဝါလီ၊ လခွဲဖးနီ အဝါအီဝဲယုဒဲ ဆထိးဘ
လအလီဘဝါလ ဆပဒုအဘအဂယု.
- ၂. လဆမမဆလမ လထုဘဒဲဘာ ထံခးဒဝါဒဲခးကိး
ဘဲအဆဝီဆဘဲအဂးမဲ့ဂ့, လဆလုထိးလဆလီဖိထွာ
ဆဝီဆဘဲလမနီအကီမဲ့ဂ့နီ ဆအီကုဘာ ဆမလပုနးက
ထိးအဝါမမဆအထီနီအ့. ဆစ့ရဘာအဝါလ ဆစ့ရ
ပးနဲ အကြံဒဲန့ဘဝါနီအ့.

အဆကျ (၁၂)

ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးမထံထူဝါဒအတိုင်းအဆပြုဖွဲ့ဖွဲ့နီအံ့။ အင်္ဂုဖိပာဖိ၊ အင်္ဂုအပာ အာလမ္မဲဘာ အဝါမဆအုလုအိလုမ္မဲဂု၊ လမကထာ ဒုအလအဖဒဲအုအဝဲအဂးနးက လပုလမအဖ လုအခွဲအရု ပျီပျီအကီ အိဘာနးကအံ့။ ပုဂ္ဂိကဒု အိဒဲအခွဲအရု လမဆာဝီ ဆာဝါ ကမဆာဝါလမဆာမထံထူ ဒဲဆထာဒဲဘဲနီဝါလမ အဂးလီ။

အဆကျ (၁၃)

- ၁. ပုဂ္ဂိကဒု အိဒဲဆာပျီဖျီအခွဲအရု လမကဒုအိအလးအကျ လထံခးလဘဲဆုဆု အထံခးအဆာလမနီလီ။
- ၂. ပုဂ္ဂိကဒု အိဒဲဆာအခွဲအရုလမ ကနာစဲထုထွဲလမ ထံခး လဘဲလါလါ ပုဒဲအထံ ခးဒုဝါအဖာ ဒဲထဲထဲလမအထံ အခးဖာဒုဝါလီ။

အဆကျ (၁၄)

- ၁. ပုဂ္ဂိကဒု အိဒဲအခွဲအရုလမ ကအပအိဒုအာ မုမုဂ္ဂုဂ္ဂု လထံခးဂုဂုလမ အဖာ ဘဲဝါကဖီဖျီထုလမဆာမ အာမနအဝါအဂးလီ။
- ၂. ဆာအခွဲအရုလမအဖဒဲလမယီ ဆာလဝီဘာဝါ ဘဲဆာ ဝီဆာဝါလမဆာအဂးလမ အဂဲဖိထုဂ္ဂု၊ မွဲဆာလမအဘထွါ လပုလမအဆမအိ ဒဲဘာဆာစုရုဝါလက မမဆာ လဘာထွါ ဘာလထံဂဲခးဂဲအကီ အာလမ္မဲဘာ မဆထာဒဲလီဘာလဂု ခိချီ ထာဘဲယာစုကီခရု အဆာအဂဲမိဂါလမ အဆာ ထံစဲလမ အကီအဂးနီအံ့။

အဆကျ (၁၅)

- ၁. ပုဂ္ဂိကဒု အိဒဲအခွဲအရုလမ ကမနထံခးလဘဲဂု လဘဲဂု ဘဲအမဲထံဖိခးဖိ လကအဝါ ဝါဝါနီလီ။

၂. ပုလဂက ကြိတ်ဘဆမထံထေဝုလအမဲ့ ထံခးလဘံဘံ အထံဖိခးဖိအကိုးနီအူ. (အူလမဲ့ဘ) ဂဲလိတုးလိဝုလဆ အခွဲအရူလကအုလဲအထံဖိခးဖိလ ထံခးအဂူဂ လဘံနီဆူအူ.

အဆၢ (၁၆)

၁. ပုမုမဲ့ဂု, ပုခွါမဲ့ဂု လအထုဂါလုဖေဝုဝါအထီနီ ထီးမ ထံထေအဝါဝံ လအမဲ့ ပုဆံဂူဂအကိုး, ထံခးဂူဂအကိုး, ဆဘိဆဘဂူဂအကိုးလဂု, ဆအခွဲအရူ အီလကထုဂါ ဒဲပုထုဂံပုလီ. အဝါဝံအီဒဲအခွဲအရူ လဆထုဂါအဂးမိပီး, လဆ ထုဂါမဲ့ဂု, ဆထုလုဂုခွဲအဘမဲ့ဂုနီလီ.

၂. ဆဘမဆထုဂါလုဖေအမူ ဘဲတလုမူမုခွါ နံဂ အဆဘအဘဒဝါလုလုပု လဆပျီဖျအဖးနီလီ.

၃. ဂံဒီးပုဒီးနီ မဲ့ဆအဖုအဂီအချထံချပး လပုဂု အဆ အီမုအဖး ဒဲမိနုဘအခွဲအရူ ပံးလပုဂုအဖုအဂီ ဒဲထံခး အဆယိထဲဒဲထဲဒဲဝါနီလီ.

အဆၢ (၁၇)

၁. ပုကိဂဒုးအီဒဲအခွဲအရူလ ကနုဝါဘစုလးခဲခါလအနု ဆါဒဝါမဲ့ဂု, နုဝါပုဝါ လပုအဂူဂလဖမဲ့ဂုနီလီ.

၂. ဆကြိတ်အုမုပုလဂက စဲဒဲခွဲဂါခွဲအဆနုဝါဒဝါနီ နးကအူ.

အဆား (၁၈)

ပုကိးကဒုး အိဒဲအခွဲအရူးလးဆးဆိမိဆိမဲ၊ ဆးထု
ဂူးခးဘဲါအမဲဆးအဝိး၊ ဆးဆူနဲဆးဒဲဘိးထုဘးထုဆးနီါလီါ.
လးဆးအခွဲအရူးဖးနီါ ဆးအုလဲးခွဲဆးဆူဆးနဲး၊ ဆးဘိး
ဆးဘးအိဝဲါလီါ. ဘဲါပုလကကဆူဆူအဝိးမဲဂဲး၊ ပုဒဲပုဂူက မဲဂဲး၊
လးခမးအကအမု ယါမဲဂဲး၊ လမဲဘးမဲဂဲး၊ အိဒဲအခွဲအရူး
ဂုဂုလး ကဒုးနဲဖျိထုအဆးဘိးဆးဘး၊ အုလမဲဘး အဆးဆူဆးနဲး
လးဆးဘိးဆးဘးအဖး၊ ဆးဖဲဆးမးအဖး၊ ဆးဘိးထုဘးထု အဖးဒဲ
လုါလါအဂူကအဖးမဲဂဲးနီါလီါ.

အဆား (၁၉)

ပုကိးကဒုး အိဒဲဆးအခွဲအရူးလး ဆးပျိးဖျိလး ကဒုး
ဖျိထုအဆးနဲးအဂဲးနီါလီါ. ဆးမးထံထဘးဆးနဲးလးအနဲးဝဲါနီါအု.
ဆးပျိးဖျိအိဆုလး ဆးအုပဒးနဲဆး၊ ဒိးနဲဆး၊ ဒုးဖျိထုဆး
ဂုယါဆးပရး၊ ဆးဆိမိဆးဒးဆး ဒဲရဲလဲးဆးပရးနီါ ထံခးမး
ထံထဘး ဝဲါအု.

အဆား (၂၀)

- ၁. ပုကိးကဒုး အိဒဲဆးပျိးဖျိအခွဲအရူး လးကစူကိးဝဲါ၊ မးပိး
လဲးဆး၊ လးဆးမုဆးရှု အဖးလီါ.
- ၂. ဆးမးဆိမိမးနီးဘးလး ပုလကကလးကနုလဲးမးဆးလး ဆးအဖု
အဂီလဖုဖုအဖးနီါအု.

အဆား (၂၁)

- ၁. ပုကိးကဒွး အိဒဲအခွးအရူးလကနုလးမးဆလအထံခးဖး
ဒုဝု အဆပံးဒုဆပး, လအနုဆါဒုဝုမဲ့ဝု (နုဆါလး)
ပုလအဘဆရဲနုဝုလ ဆပျီဖျးအဖးလဖမဲ့ဝု နီလီ.
- ၂. ပုကိးကဒွး အိဒဲအခွးအရူးမိပီလကနုလးမးဆလအထံခး
ဒုဝု ထံခးအပုမးဆ ဖိအခရးဖးနီလီ.
- ၃. ထံခးဖိအဆအဲဒိးနုဘဆနီ မဲ့ဆအခုထံလဆပံး
ဆပးအဂးလီ. ဆအဲဒိး နုဘဆယီ မိဘဖျီထု လဘျး
ဘလဘျး လခမးအဆရဲအုထုနုဖးဒိ လဆပု ဆကျဲ
တီတီလီလီအဖးနီလီ. လဆဖုလ လဆထီလ ပုကိးကဒွး
အိဒဲအခွး အရူး လအမိဖုလ(ဆဖ)မဲမိပီလီဝး, လဆဖု
လဆဖ(မဲ) လဆအီဂုဒဲ လဆပျီ ဖျးအဖျီဘဲ နီအဝိ
လဖ ကြဲဘဆပုကျဲဝုဒုဆလီ.

အဆား (၂၂)

ဘဲခရးဖိအဝိ ပုကိးကဒွးအခွးအရူးအိလဆဖံးဝိ
လီမု အဆအိဘံ့အီဂုဖး နီလီ. ဒဲလအဝုအဂုအဝဲ
ဒဲနုဆါ အဆဒိထုထီထု အဆပျီဖျးအဂး ဆလအလီဘ ဝု
ဘထုလဆဖံးဝိ, ဆဆးပံဆးလ, အခွးအရူးလဖ, ဝုယဘဝု
ခုဖျီလထံလး ခးဖး အဆကျးစံဒဲဆမပိလးဆ ဒဲထံခးအ
ဘံ့ဘဲဆအဖုအဂီဒဲ ထံခးလဘံ့ဆုဆု အဆဂဲဆဘ အခုထံ
အီဝုအဝိ ဝုဒဲပံးနီဆလီ.

အဆော့ (၂၃)

- ၁. ပုဂံကိစ္စအခွဲအစွဲအရလကတံဆိပ်ဆေးဆေး၊ ကရံအုထု နှုတ်ဆေးအုဗလ ဆေးလုအု ငါးမာအဆေးဆေးဆေး လာအအဲဒီ မာဝါလကဆေးစုရတီဆေး ဒဲဘာညာဘာ ဒဲအဲဒီ ဆေးဆေးဆေး အဂဲအဖး ဒဲအီညာလုဘာလက အထီကဲထုပုလကအဆေးဆေး ဆေးလအီ ဘာလကအဂး ဝါဝါဒဆုလီ။
- ၂. ပုဂံကိစ္စအခွဲအစွဲအရ လကဒီနှုတ်ဆေးအလံအလဲမိပီ လကဆေးဆေးမိပီအဂး၊ လအီဘာဆေးယိမုဆေးအဖးနီလီ။
- ၃. ပုလကအဆေးဆေးဆေးကိစ္စအခွဲအစွဲအရ လကဒီနှုတ်ဆေး အလံအလဲတီတီ လီလီ ဒဲဘာလကတံဆိပ်ဆေး၊ ညာမုဘာ မံဘဲအဆေးဆေးအဂီ၊ လကအဂါဒဲအဂံဖိပုဆီအီဝါ လကအဂါဒဲ ပုဂံအဂါအဂါဒဲ ဆေးလကအလီဘာဝါလက မိဝါအဂးလီ။ အလကအဂါနီ ကြံဒီနှုတ်ဆေးဆေးဆေး ဘာထွာဆေးထဲ ဝါဒဲထဲ လကအဂါအဂါလကဆုနီလီ။
- ၄. လကဆေးထဲဝါထဲအဂါအဂါအဂါနီ ပုဂံကိစ္စအခွဲအစွဲအရ အီလက အမိဒုကဲထု ဒဲမာပီလကဆေး ဒဲပုဂံကိစ္စအခွဲအစွဲ ဆေးဆေးဆေး မံဒုအဖးလီ။

အဆော့ (၂၄)

ပုဂံကိစ္စအခွဲအစွဲအရလကအီပီဘာ ဒဲအီပွဲအီလီ။ မိဘာအီဆုလကဆေးဆေး ဆေးဆေးအနုရဲလက လကဆေးအီကုလကဝါ ဘာလကတံဆိပ်ဆေး ဒဲဒီနှုတ်ဆေးအီပွဲအနီလက အီဒဲ အလံအလဲ ဘဲအထီအီဝါအဂါနီလီ။

အဆား (၂၅)

- ၁. ပုဂံကံးဒုး န့ဘာအခွဲအရူးလမကအိမးအထီလထီ ကြိးဘာဝုဒဲဆးအိဆိအိချဲ့ ဘာမုဘာရှုလမအနုဆါဒဲအဂံဖိပုဖိ အဂး ပုဒဲဆးအုဆးအိ, ဆးကိဆးဝိ, ဆးအိဆးဆိ, ဝံပံဖး စးဒဲဆးမးဆးဂူဂး လမအလိဝုနီလီ. အိထဲပုအခွဲအရူး လမဆးယိထဲဒွါထဲလမ ဆးမလအိဘာအခါ, ဘာစုဘာဆါ အခါ, နးခိဂဲးဘာဆါ လမံမံ လမအမဲ့ ပုမုမဲ/ခွါမဲအထီ, ဝုကုးဘာရှါ (အုလမဲ့ဘာ) လုအုအဘမးလန့ လမးဘာအခါ လမအမးဆးလုးလန့လမးဘာနးမံ အထီနီလီ.
- ၂. မိလမအဖိဆံးအိ ဒဲဖိဝလဖ, ကြိးန့ဘာဆးယိထဲဒွါထဲလုဆး ဒဲဆးမးဘုးမးဆး အဝုဝံလီ. ဖိဝကံးဒုး အိဖျဲထုလမဂံ လမဆးထုရှါလုဖးလဘုးဘုးမဲ့ဂုနီ မိန့ဘာဆးဝုပံဘာဝီ, ဖိဝိ လိဝးဒဲယိထဲဒွါထဲဝုမိပိလိဝးလီ.

အဆား (၂၆)

- ၁. ပုဂံကံးဒုး အိဒဲအခွဲအရူးလမဆးမလိ မးဒိဘာဆးနီလီ. အရှုထုနီ တုဖုဆးမ လိဒဲဆးမလိအဂူဂးလဖ မိဘာမလိ ဆးလမအပူလအိဘာနီလီ. တုဖုဆးမလိ နီ ပုဂံကံးဒုး မိဘာမလိဝုတရှါရှါနီလီ. ဆးမလိဘာဆဲဆးဖံအုမးအုဘ မး အဂးနီ လိလမပုဂံကံးဒုး မိဘာမလိဝုနီလီ. ပုဆုလမ တုထီဆးမလိနီ ပုဂံကံး ဒုးန့ဘာအခွဲအရူးဝုဝု ဘဲအလိ ဘာဝုအဝိနီလီ.

- ၂. ဆက်၍ဘက်၍သွားအဆင်ထိစိ မွဲဆေးမာဂွံထုထီထု ပှၣ်အဆေးမာဆေးအတီၣ် ဒဲးဖျၢဂဲးဖျၢ ဘၢဆေးယုယုပးကးပှၣ် အလုအပွၣ်အခွဲးအရူၣ်ဒဲး ဆေးပျီၣ်ဖျၢလၢဆေးကးဆေး ဂဲၣ်အဖးၣ်လီၤ. ဆက်၍ဘက်၍သွား မိဘမာအထု ပှၣ်အဆေးသွာယၤ နာသွာဆေး, ဆေးသးဆေး, ဆေးဖိးဝိးလၢ ထံးခဲးကိးဘံၣ်, ပှၣ်ကိးဆၢဒုး, ဆေးဘိးဆေးဘၢအဖျၢထီးအလုနီၤလီၤ. အနဲၣ်အနီၤ မိဖျၢ ဂဲးဖျၢဘၢထံးခဲးကိးဘံၣ်ဒုး အဆေးဂဲၣ်ဆေးဝးလၢဆေးမာဂွံထု ဆေးပူၤဆေး ဟ့အဂးလီၤ.
- ၃. မိဖျၢဝံၣ်နီၤ မွဲပှၣ်လၢအနုဘၢအခွဲးအရူၣ်လၢ အမိၣ်န့ဆေး ကိးဘက်၍သွားအမံၣ် လၢအဖိးလၢ ကဘၢမာလိၤန့ဝုၣ်နီၤလီၤ.

အဆေး (၂၇)

- ၁. ပှၣ်ကိးဂးဒုး အိၣ်ဒဲးဆေးပျီၣ်ဖျၢအခွဲးအရူၣ် လၢကနုလးမာပိးလးဆေးလၢ ဆေးအိၣ်မာအဂး အဆေးဆေးပံးဆေးလၢ, ဆေးမုလၢသးပံး, ဆေးသွာဆေးဘၢလၢအမာမုပှၣ်အသး ဒဲးအုန့ဒိး န့ပူၤဆေးလၢ ဆေးဒုးဒိးထု(စဲးအဲး) အဆေးကိးဘက်၍သွား ဒဲးအခိးအတၢလၢ အဖးၣ်နီၤလီၤ.
- ၂. ပှၣ်ကိးဂးဒုး အိၣ်ဒဲးအခွဲးအရူၣ်လၢ ကဒိးန့ဆေး ဒဲးပဒုးဆေးအလုအလီလၢ ဒဲးစူလၢဆဲးခါ အခိးအတၢလၢအဒိးန့ဝဲၣ်ယုဝုၣ် ခါဖျီၣ်ပှၣ်ကွၢ်လံ (စဲးအဲး)အဆေးကိးဘက်၍သွားအဆေးကွၢ် လၢ ဒဲးသွာယၤဖိဖျီထု ဆေးကွၢ်အခိးအတၢလၢနီၤလီၤ.

အဆေး (၂၈)

ဆေးဖိးဝိးဘၢထုထံးခဲးကိးဘံၣ်အလုအလီဂုး ဒဲးအခွဲးအရူၣ်လၢ ဒဲးဆေးပျီၣ်ဖျၢလၢလၢ အဘၢဆေးအိၣ်ကုလးလၢ ဂုးခါထုဖျီယၤဘၢမုးစူကိးခရၢအလံဘိးဘၢသွာယၤဆေးအဖးၣ်ယီၤ နီၤ ပှၣ်ကိးဂးဒုး ဒိးန့ဘၢဝုၣ် ပံးဒဲးသွာယၤနာသွာဝုၣ် လၢလၢပုၤပုၤသွာလီၤ.

အဆၢ (၂၉)

- ၁. ပုကိံးကဒုး အိဒဲမူဒလကဘာမာဝုလၢ ဆၢအိမၢ အဖျိးန့ၢလမံဒဲး လၢန့ၢဆိန့ၢဘၢ ဆၢပျိးဖျိး ဒဲဆၢဂဲထုဝးထု လၢလၢပျိးပျိး ဝုဝုနီၤလီၤ.
- ၂. လၢဆၢမလၢပျိးပျိးအခွဲအရ့ၤလၢ ဒဲဆၢပျိးဖျိးလၢအဖျိးန့ၢ ပုကိံးကဒုး ကြံးဘၢဆၢ ပဒုဝုထိးဆၢဝိးဆၢဝုအဆၢ စ့ရၢခွဲအိဝုလၢ ဆၢထိစိးဘၢထွဲဒဲ ဆၢပံးထၢဆၢ ဝုယၢ ဆၢဒဲအိက့ယုယုပုဂုကလၢအခွဲအရ့ၤဝံ ဒဲအဆၢပျိးဖျိး ဝံအိအထိ, ဒဲထိးဆၢမိဘၢ မလၢပျိးပျိးဆၢ အလိၤတိးတိး လိးလိး ဘၢထွဲလၢဝးအလုအလိ, ပုခမုး အဝုအဝဲၤ အဆၢဘၢခိးဘၢတၢ ဒဲဆၢမု ဆၢရှု ထိးစိးလၢပု ကိံးကဒုးဘၢအဝး (ဒဲမိဂရၢစံ) အဆၢပိးထံဒိး လၢဆၢ အဖျိးန့ၢလီၤ.
- ၃. ဆၢအခွဲအရ့ၤဒဲ ဆၢပျိးဖျိးလၢယိးနီၤ ဆၢလဝိးဘၢဝုလၢ ဆၢထုဒဲဂုခိထၢဖျိးယၢ အဆၢစ့ကိးခရၢအဆၢထိစိးလၢ အဝုအဝဲၤအဂဲးအဖးလၢအဂးနီၤလီၤ.

အဆၢ (၃၀)

ဆၢအဂဲးလၢအအိလၢလံၤ ဘိးဘၢဝုယၢဆၢ အဖျိးန့ၢ ဆၢလထုထုဘၢအခိပယိ ဘဲအမဲ ဆၢထိစိးလၢထံ ခးလဘံးဘံးအဂးမဲဝု, ပုလဖုဖုအဂးမဲဝု, အ့ၤလမဲဘၢ ပုလကက အဂးမဲဝု, လၢကမၢန့ဆၢအခွဲအရ့ၤ ဘဲဝိးကမၢဆၢလမံဒဲးမံ (အ့ၤလမဲဘၢ) ဒုးအိထုဆၢလမံဒဲး မံလၢအဒုးနဲစိးဆၢမၢကိးခွဲ ဆၢအခွဲအရ့ၤလၢ ဒဲဆၢပျိးဖျိးလၢလၢအဘၢဆၢကွၢလၢဝု ထိးယိ လဘုးဘုးအဂးနီၤအ့ၤ.